

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. VII. Vtrum Deus sit actu & positivè præsens in locis, seu spatiis
imaginariis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

nisi quia omnipotens : Sed hoc est falsum , & contra communem sententiam Theologorum , qui docent hæc attributa virtualiter inter se distingui : Ergo & illud.

Respondeo negando sequelam Majoris : nam licet immensitas Dei , radicaliter sit ab ejus infinitate & omnipotentia , non tamen formaliter est unum & idem attributum : quia attributa virtualiter distinguuntur in Deo , ut æquivalent diversis perfectionibus creatis , ad diversas lineas pertinentibus ; in creatis autem triplicem reperimus quasi latitudinem , scilicet durationis , virtutis agendi , & extensionis ac diffusionis in ordine ad spatium : prima latitudo competit æternitati , secunda omnipotentie , tertia immensitati : unde tria illa attributa virtualiter distinguuntur . Et licet operatio Dei pertineat tam ad immensitatem , quam ad omnipotentiam : diversimodè tamen : nam ad omnipotentiam pertinet , ut ratio agendi in genere causæ efficientis , ad immensitatem verò , ut ratio formalis , reddens Deum actu præsentem , & existentem in locis .

§. VII.

Verum Deus sit actu & positivè præsens in locis , seu spatiis imaginariis ?

101. **N**otandum primò : Per spatia imaginaria Theologos intelligere , privativa quædam intervalla , seu spatia quædam vacua & inania , quæ concipimus extra cælos , & quæ possunt repleri à corporibus , quæ ibi Deus potest producere . Sicut etiam ante hujus universi fabricam , fingimus fuisse vastitatem quandam inanem & vacuum , in spatio quod nunc occupat universum , quæ erat æqualis extensionis cum illo . De utroque ergo hoc spatio imaginario inquirimus , an Deus sit , vel fuerit in eo actu , formaliter , & positivè præsens : id est , an Deus de facto habitaverit in his spatiis , in quibus constitutum est universum , antequam ipsum conderet , & an modò sit extra cælos , ubi adhuc nihil produxit : quòd ut magis explicetur .

102. Notandum secundo , seu potiùs supponendum tanquam certum : Deum esse extra totum universum , si ly *extra* , negativè sumatur : id est si significet , quòd Deus non limitatur , nec coarctatur intra ambitum universi , cum ejus virtus sit infinita , & immensa , nec ullis limitibus aut terminis claudatur , vel circumscribatur ; unde dicitur 3. Reg. 8. *Si cælum & cæli cælorum te capere non possunt , quantum magis domus hæc* Sed si ly *extra* sumatur positivè , ita ut significet , quòd Deus sit positivè præsens , & existens in illis spatijs , quæ fingimus & imaginamur esse extra cælos , & totum universum ; illud est quod in controversiam vertimus , & de quo procedit præsens difficultas .

103. Notandum tertio : Duplicem adhuc posse distingui præsentiam positivam : unam formalem & actualem , quæ aliqua res est de facto præsens , & existens in loco : alteram verò potentialem , seu fundamentalem , ratione cujus est apta , seu potens in eo existere , licet de facto in eo non existat . Unde Caietanus & alij , duplicem præsentiam in Angelis distinguunt : unam actualem , quæ de facto constituuntur præsentem loco per operationem , & applicationem virtutis circa aliquod subjectum ; & aliam veluti potentialem , quam vocant , *præsentiam ordinis* , per quam redduntur præsentem loco , inchoativè solum & incom-

Tom. I.

pletè , & quam dicunt habere Angelos custodes erga clientes , etiam quando actu circa illos non operantur : His præmissis .

Dico : Deum non esse actu & positivè extra cælos , in locis seu spatiis imaginariis , sed negativè tantum , & fundamentaliter , quatenus divina substantia , non limitatur , nec coarctatur intra ambitum universi , & est potens ad novos mundos condendos in illis spatijs , quæ imaginamur esse supra cælos . Ita communiter docent Thomistæ , quibus ex recentioribus subscribunt Vazquez , Granadus , Tannerus , Meratius , Monacæus , & alij : contra Suarem , Molinam , Valentiam , & Lessium .

B Probatum primò conclusio ex Sanctis Patribus , qui ad illam interrogationem , ubinam esset Deus antequam mundum creasset ? respondent fuisse tantum in seipso . Sic Tertullianus adversus Praxeam cap. 5. *Ante omnia (inquit) erat Deus solus ipse sibi & mundus & locus & omnia* . Et Minutius Felix in Octavio , ait *palam esse quòd ante mundum Deus fuerit ipse pro mundo* . Item Augustinus super Psalmum 122. explicans illa verba : *Qui habitas in cælis* , sic ait : *Antequam faceret Deus cælum & terram , ubi habitabat ? & antequam faceret sanctos , ubi habitabat ?* Et respondet : *In se habitabat Deus , apud se habitabat , & apud se est Deus* . Quibus consonant antiqui illi versiculi , quos recitat Dionysius Carthusianus in 1. dist. 7. qu. 1.

Dic ubi tunc esset , cum præter eum nihil esset ? Tunc , ubi nunc , in se : quoniam sibi sufficit ipse . At si Deus ante creationem mundi , fuisset positivè præsens & existens in spatiis imaginariis , in alio quàm in seipso fuisset : Ergo non est præsens positivè in spatijs imaginariis . Unde Augustinus 7. Confess. cap. 1. falsam esse docet hanc imaginationem , quæ Deus cogitatur præsens & existens in infinitis spatijs . *Ita (inquit) te vitam meam grandem per infinita spatia undique cogitabam penetrare totam mundi molem , & extra eam quaquaversum per immensa sine termino , ut haberet te terra , haberet cælum , haberent omnia , & illa finirentur in te , tu verò nusquam* . Et subdit : *Ita suspicabar , quia aliud cogitare non poteram , nam falsum erat* .

D Probatum secundo conclusio ratione desumpta ex D. Thoma in 1. dist. 37. qu. 2. art. 3. in argumento *sed contra* , & ex D. Bonaventura ibidem puncto 2. art. 1. qu. 2. Deus non potest esse in nihilo , quia *in nihilo nihil est* , inquit S. Thomas : Sed spatia imaginaria nihil sunt ; illa enim sunt purè phantastica , nec habent esse , nisi in imaginatione Adversariorum : Ergo Deus non est in spatijs imaginarijs . Unde D. Bonaventura ibidem : *Stultum est dicere , Deum esse in eo quòd nihil est* .

E Confirmatur : Eadem est ratio de locis imaginarijs , ac de rebus imaginarijs : Sed Deus non est in rebus imaginarijs , v. g. in chimæra , hircocervo , alijsque similibus humanæ mentis delictijs : Ergo nec in spatijs imaginarijs .

106. Probatum tertio aliâ ratione quam habet D. Thomas ibidem . Ubi cumque Deus est , ibi est per suam operationem transentem : Sed Deus nihil actu operatur in spatijs imaginarijs : Ergo in illis non est actu præsens . Major præterquam quòd est D. Thomæ loco citato , sufficienter fuit à nobis supra demonstrata . Minor autem est evidens , ubi enim nullus est effectus , ibi nulla est Dei operatio transiens , cum operatio Dei tran-

N ij

siens semper inferat aliquem effectum ad extra productum: Sed in spatijs imaginarijs nullus est effectus à Deo productus, ut constat: Ergo nec ulla Dei operatio transiens.

107. Confirmatur primò: Præsentia quam habet Deus in ordine ad ea quæ sunt extra se, est præsentia per modum continentis, & non per modum contenti, ut supra ostendimus ex SS. Patribus: Ergo cum spatia imaginaria, à Deo contineri non possint, nam illud quod nihil est, non est capax ut contineatur ab aliquo, Deus eis non est actu & positivè præfens.

108. Confirmatur secundo: Eodem modo proportionaliter philosophari debemus, de præsentia generali, quæ Deus denominatur præfens & existens in omnibus rebus, ac de speciali, quam habet in anima justi per gratiam, in intellectu beati per gloriam, & in humanitate Christi per unionem hypostaticam: Sed hæc præsentia specialis Dei, non potest haberi nisi ad justum, & ad beatum, & humanitatem, ut actu sunt realiter: Ergo nec etiam habebit primam præsentiam generalem, nisi ubi actu sunt creaturæ ab illo productæ, quæ cum nullæ sint in spatijs imaginarijs, in illis Deus actu præfens, & existens non erit.

109. Probatur quarto: Denominatio extrinseca, quæ Deus de novo denominatur actu & formaliter præfens creaturæ, fundari debet in aliqua mutatione ex parte creaturarum, ut supra ostensum est: Ergo ut Deus habeat relationem, aut denominationem præsentie ad aliquem locum, necesse est quòd ille subeat aliquam mutationem ex actione divina in ipsum: Sed spatia imaginaria nullam subeunt mutationem ex divina operatione, quandoquidem in eis Deus nihil operatur: Ergo non potest denominari actu & formaliter præfens spatijs imaginarijs.

110. Denique probari potest nostra conclusio, & confutari Adversariorum sententia, argumento ad hominem, ex illorum principijs desumpto. Idcirco enim illi docent, substantiam Dei esse extensam supra cælos, & positivè præsentem spatijs imaginarijs, quia ratione suæ immensitatis, est infinita in extensione locali: Sed hæc ratio non concludit: Ergo præcipuum Adversariorum fundamentum corrui. Minor probatur: Aternitas non minus est infinita in ratione durationis, quam immensitas in ratione extensionis, seu in vi repletiva loci: Sed aternitas ratione suæ infinitatis, non se extendit ad res præteritas & futuras, & multominus ad tempora imaginaria, neque illa realiter ambit & continet, ut Adversarij docent contra Thomistas: quia (inquiunt) cum res præterita vel futura, non sint in rerum natura, non possunt ab aternitate, quamvis infinita in ratione durationis, realiter contineri: Ergo similiter, cum spatia imaginaria non sint actu in rerum natura, nec habeant esse nisi in imaginatione nostra, Deus ratione suæ immensitatis, licet infinitæ in ratione locandi, ad illa non potest actu & positivè se extendere. Unde D. Thomas in 1. dist. 37. quæst. 2. art. 3. ait *Deo non convenire ab aeterno ubique esse, non defectu sui, sed defectu rerum quæ ab aeterno non fuerunt, ut alicubi Deus esset.*

111. Dices, idem argumentum posse retorqueri contra nos, si enim aternitas, ratione suæ infinitatis, realiter se extendat, non solum ad res præteritas, sed etiam ad præteritas & futuras, ut docent Thomistæ; etiam immensitas, ratione infinitatis in ratione locandi, se extendet ad

A loca, non solum realia, sed etiam imaginaria; nec solum ad præsentia & existentia, sed etiam ad futura.

Respondeo negando Consequentiam, & paritatem, propter duplicem rationem discriminis. Prima est, quia aternitas consistit formaliter in latitudine infinita in ratione durationis; unde cum infinitum in aliquo genere, omnes ejus rationes, perfectiones, & differentias in se contineat, aternitas ratione suæ infinitatis, ad omne tempus, omnesque ejus durationes, & differentias se extendit, ac proinde continet, non solum res præsentis, sed etiam præteritas & futuras. Immensitas verò est infinita solum in ratione locandi: unde solum se extendit actu ad

B loca quæ sunt, non verò ad imaginaria, vel futura, quia locus ut futurus, non pertinet ad lineam immensitatis, sed durationis. Secundum discrimen consistit in eo quòd alio modo comparantur loca ad immensitatem, quam tempora ad aternitatem: nam aternitas in ratione mensuræ superioris, continet tempus, & omnes ejus durationes, & differentias; immensitas verò existit in rebus, & formaliter in locis continetur, quamvis illa etiam effectivè contineat, ut supra declaravimus. Cum ergo unumquodque contineatur in re, ad modum continentis, hinc fit, quòd aternitas, cum sit invariabilis & perpetua, in se contineat ab aeterno & invariabiliter, omnem differentiam temporis: è contra verò, cum spatium reale, sit temporale, immensitas divina non dicitur esse in locis ab aeterno, sed solum in tempore.

§. VIII.

Diluentur Argumenta Adversariorum.

O Bjicies primò, Scriptura & SS. Patres frequenter docent, quòd Deus est supra cælos, & extra mundum: Sed supra cælos, & extra mundum, non sunt nisi spatia imaginaria: Ergo Deus est in spatijs imaginarijs. Minor constat: Major autem probatur. Dicitur enim Job 22. *An non cogitatis quòd Deus excelsior Cælo sit, & supra stellarum verticem sublimetur?* Item D. Dionysius cap. 9. de divinis nominibus: *Deus extrinsecus super omnem magnitudinem funditur, & super expanditur.* Nazianzenus Apologia 1. *Deus in universo est, & supra universum.* Hilarius 1. de Trin. *Deus mundo inest interior, excedit exterior.* Denique Prudentius in Hymno de S. Romano, sic habet: *Deus perennis, res inestimabilis, extraque, & intra replet, ac superestruit.*

Respondeo primò, illas omnes autoridades intelligi juxta id quòd docet Augustinus libro de natura boni cap. 3. nempe quòd Deus est supra mundum, & extra mundum, non spatijs locorum, sed ineffabili & singulari potentia: quòd est esse præsentem supra cælos, & extra mundum, fundamentaliter, & in potentia, ut tertio notabili declaravimus.

Respondeo secundo cum D. Thoma hinc art. 1. ad 1. & 3. Deum esse supra mundum, per excellentiam suæ naturæ, non locali præsentia. Quòd etiam eleganter declarat Chrysologus in hæc verba Symboli, *Sedet ad dexteram Patris.* Consermo. *sessio* (inquit) *nostra, non divini confessus loca.* 17. *Sed virtutis assignat indicia: Deus enim loca nescit.*

Respondeo tertio, Deum esse supra cælos, &